

โรค Epizootic Hemorrhagic Disease (EHD)

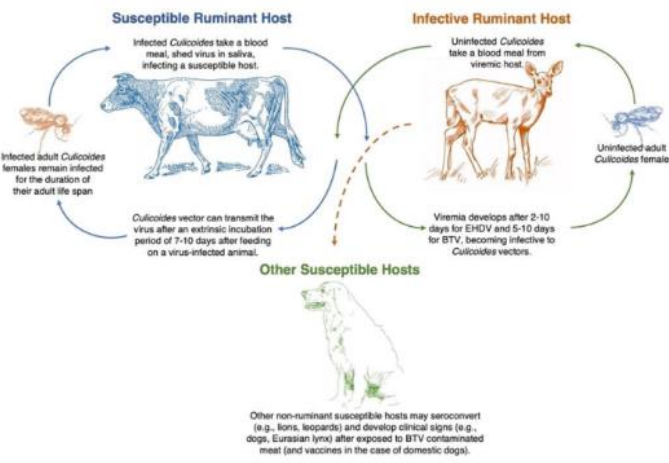
การประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพของการนำเข้า EHD จากต่างประเทศมาสู่ประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2566

โดย สพ.ญ.วิไลภรณ์ วงศ์พุกษาสูง และ สพ.ญ. ธมลวรรณ หลวงตระกูล

บทคัดย่อ

โรค Epizootic Hemorrhagic Disease (EHD) เป็นโรคที่สำคัญของสัตว์ป่าประเภทกวางและกระซัง โดยเฉพาะกวางหางขาว (white-tailed deer) เกิดจากไวรัสสกุล Reoviridae จีนัส Orbivirus ชื่อไวรัสสามารถแพร่ผ่านทางแมลงพาหะ Culicoides midges ซึ่งเป็น biological vectors โดยมีระยะเวลาคงอยู่ในพาหะได้ 10–14 วัน โดยการระบาดครั้งล่าสุดเกิดขึ้นที่ประเทศฝรั่งเศสเมื่อวันที่ 21 กันยายน 2023 โดยพบโคมีผลบวกต่อ EHDV ใน 19 เมืองทางตอนใต้ของฝรั่งเศส ความเสี่ยงของการนำเข้าโรค EHD มาสู่ประเทศไทยแล้วทำให้เกิดการระบาดของโรคในปศุสัตว์อยู่ในระดับน้อยมากถึงน้อย เนื่องจากเป็นโรคที่แพร่ผ่านทางแมลงพาหะ ซึ่งจะใช้เวลาที่เชื้อสามารถอยู่ในพาหะได้ 10–14 วัน และในขั้นตอนการนำเข้าสัตว์จะต้องมีการฆ่าเชื้อยานพาหนะขนส่ง และกำจัดแมลงบนตัวสัตว์ จึงทำให้มีความเสี่ยงลดลง ยกเว้นการนำเข้าสัตว์เลี้ยงที่หากมีการลักลอบนำเข้า สัตว์เหล่านั้นจะไม่ได้รับการตรวจสอบว่ามีการพ่นฆ่าเชื้อและพ่นยากำจัดแมลง จึงทำให้มีความเสี่ยงในการนำโรคเข้ามาสู่ประเทศไทยสูงผลกระทบคาดว่าจะอยู่ในระดับกลางเนื่องจากเป็นโรคที่มีอัตราการป่วยตั้งแต่ 1% - 19% และสามารถติดต่อในสัตว์ที่กินได้ทุกชนิด และอยู่ในรายชื่อโรคที่ต้องรายงานไปยัง WOAH แต่ไม่เป็นโรคติดต่อสัตว์สู่คน จึงไม่ได้ส่งผลต่อจิตวิทยาของผู้บริโภค

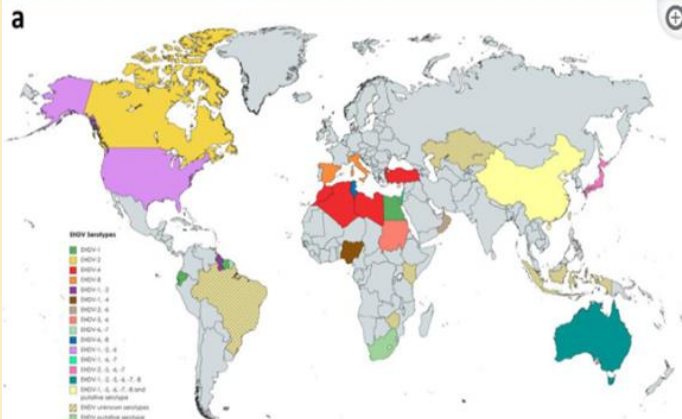
Transmission cycle /Map

โรค Epizootic Hemorrhagic Disease (EHD) เกิดจากไวรัสสกุล Reoviridae จีนัส Orbivirus ซึ่งมีซีโรไทป์ต่างๆ อีกมากกว่า 8 ซีโรไทป์ โดยมี Ibaraki virus เป็นไวรัสใน serogroup (serotype 2) ของ EHD virus (EHDV) ด้วยเช่นกัน ไวรัสนี้ ภูมิคุ้มกันสามารถ cross reaction กับ Bluetongue virus group ได้ เชื้อไวรัสสามารถแพร่ผ่านทางแมลงพาหะ Culicoides midges ซึ่งเป็น biological vectors โดยมีระยะเวลาคงอยู่ในพาหะได้ 10–14 วัน ระยะเวลาที่เกิดโรคมักเป็นช่วงปลายฤดูร้อนถึงช่วงฤดูใบไม้ร่วงในประเทศเขตอบอุ่น เนื่องจากเป็นช่วงแพร่พันธุ์ของแมลงพาหะ ส่วนในประเทศเขตร้อนสามารถเกิดได้ตลอดทั้งปี ระยะเวลา viraemia สามารถคงอยู่ในกระแสเลือดได้นานถึง 50 วัน ในขณะที่ในกวางที่ติดเชื้อสามารถพบได้นานถึง 60 วัน

สถานการณ์

โรค EHD (Epizootic Hemorrhagic Disease) เป็นโรคที่ติดต่อผ่านแมลงพาหะประเภท Culicoides (Mellor et al., 2008) พบในสัตว์เคี้ยวเอื้องต่าง ๆ ทั้งกลุ่มสัตว์เลี้ยง และสัตว์ป่าในภูมิภาคต่าง ๆ ของโลก เช่น อเมริกาเหนือ เอกวาดอร์ (Verdezoto et al., 2018) ภูมิภาคแคริบเบียน (Brown-Joseph et al., 2019) ฝรั่งเศส (Viarouge et al., 2014) เอเชีย แอฟริกา ออสเตรเลีย และประเทศที่อยู่แถบทะเล Mediterranean เช่น แอลจีเรีย, อิสราเอล, จอร์แดน, โมร็อกโก, ตุรกี, และตุรกี (Mellor et al., 2008; Stallknecht & Howerth, 2004) ในปี 2565 มีพบการระบาดในทวีปยุโรปซึ่งมีการระบาดในวงกว้างในหลายประเทศ ได้แก่ สเปน และอิตาลี ในทวีปเอเชีย พบรายงานในประเทศญี่ปุ่น (serotypes 2 5 6 และ 7) และ ประเทศจีน (serotypes 1, 5, 6, 7, 8) และในเดือนกรกฎาคม ปี 2566 พบการระบาดครั้งแรกในโปรตุเกส

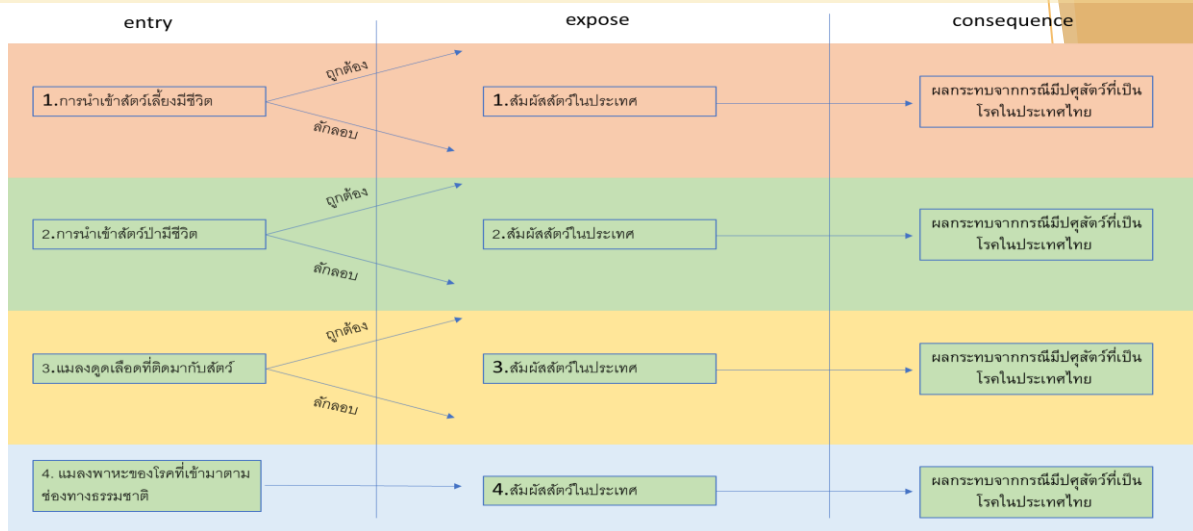
สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์

จัดทำเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2566

โรค Epizootic Hemorrhagic Disease (EHD)

การประเมินความเสี่ยงเชิงคุณภาพของการนำเข้า EHD จากต่างประเทศมาสู่ประเทศไทยในช่วง พ.ศ. 2566

เส้นทางความเสี่ยง

Rapid risk assessment

ปัจจัยเสี่ยงของการนำเข้าโรคเข้าประเทศ	โอกาสของการนำโรคเข้าประเทศ	โอกาสที่ปศุสัตว์ในประเทศจะติดเชื้อ	ระดับความเชื่อมั่นของการประเมิน	สรุปโอกาสการเกิดโรคในปศุสัตว์ในประเทศ (คอลัมน์ 2 X 3)	เหตุผลประกอบการประเมิน
การนำเข้าสัตว์เลี้ยงมีชีวิต					
- ถูกต้อง	น้อยมาก	สูง	สูง	น้อยมาก	เนื่องจากการนำเข้าสัตว์เลี้ยงมีชีวิตอย่างถูกกฎหมาย จะมีการฆ่าเชื้อยานพาหนะและตัวสัตว์ก่อนการนำเข้าทำให้มีการทำลายแมลงที่อาจติดมากับตัวสัตว์ แต่การลักลอบนำเข้าจะไม่ผ่านขั้นตอนดังกล่าว จึงทำให้อาจมีแมลงพาหะที่มีเชื้อติดตามมาด้วยได้
- ลักลอบ	สูง	สูง	ปานกลาง	สูง	
การนำเข้าสัตว์ปามีชีวิต					
- ถูกต้อง	น้อยมาก	สูง	สูง	น้อยมาก	เนื่องจากการนำเข้าสัตว์ปามีชีวิตมีจำนวนน้อย และการนำเข้าอย่างถูกกฎหมายจะมีการฆ่าเชื้อและแมลงก่อนการนำเข้าทำให้มีความเสี่ยงน้อย ส่วนของการลักลอบสัตว์ป่าเป็นไปได้น้อยในกวาง เนื่องจากมักจะลักลอบเป็นผลิตภัณฑ์ ซึ่งโรคนี้สามารถแพร่ได้โดยการผ่านเวกเตอร์เท่านั้น
- ลักลอบ	น้อย	สูง	ต่ำ	น้อย	
แมลงดูดเลือดที่ติดมากับสัตว์					
- ถูกต้อง	น้อยมาก	สูง	สูง	น้อยมาก	โอกาสที่แมลงพาหะที่มีเชื้อจะเข้ามาภายในประเทศทางสัตว์ที่นำเข้าอย่างถูกกฎหมายมีความเสี่ยงต่ำเนื่องจากมีการทำลายเชื้อหลายขั้นตอน ส่วนของการลักลอบ หากมีแมลงที่มีเชื้อเข้ามาอาจมีอายุขัยไม่ถึงการแพร่เชื้อ อีกทั้งเชื้อสามารถอยู่ในแมลงได้ 10-14 วัน
- ลักลอบ	น้อย	สูง	ต่ำ	น้อย	
แมลงพาหะของโรคที่เข้ามาตามช่องทางธรรมชาติ	น้อยมาก	ปานกลาง	ต่ำ	น้อยมาก	ประเทศต้นทางที่เกิดโรคล่าสุดคือประเทศจีนและญี่ปุ่นซึ่งมีระยะทางไกล จึงมีความเสี่ยงน้อยมากที่จะมีแมลงที่มีเชื้อมาแพร่ถึงได้

ระดับโอกาสของความเสี่ยง 5 ระดับ ได้แก่ น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง และสูงมาก
ระดับความเชื่อมั่น 3 ระดับ ได้แก่ ต่ำ ปานกลาง และสูง

**สำนักควบคุม ป้องกันและบำบัดโรคสัตว์
กรมปศุสัตว์**

จัดทำเมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน 2566

Rapid Risk Assessment

ผลกระทบจากกรณีมีปศุสัตว์ที่เป็นโรคในประเทศไทย	ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (ต่ำมาก/ต่ำกลาง/สูง)	เหตุผลประกอบการประเมิน
อัตราการป่วยในสัตว์ที่ติดเชื้อ	ปานกลาง	สัตว์ที่ป่วยพบว่ามีอัตราการป่วยตั้งแต่ 1% - 19%
อัตราการตายในปศุสัตว์ที่ติดเชื้อ	ปานกลาง	พบอัตราการตายในสัตว์ที่ติดเชื้อในประเทศญี่ปุ่น 10%
จำนวนชนิดสัตว์ที่ติดเชื้อได้	ปานกลาง	สามารถติดเชื้อในสัตว์กบคู่
ผลทางจิตวิทยาต่อผู้บริโภค	ต่ำมาก	เนื่องจากเป็นโรคที่ไม่ติดต่อสู่คน และไม่สามารถแพร่ผ่านทางกรกิน
การกีดกันทางการค้า	ปานกลาง	เนื่องจากอยู่ในรายชื่อโรคที่ต้องรายงานของ WOAH
การตกค้างในสิ่งแวดล้อม	ต่ำมาก	เป็นโรคที่แพร่ผ่านทางพาหะเท่านั้น
สรุประดับผลกระทบ	ปานกลาง	เนื่องจากมีอัตราการป่วยตายไม่สูงประกอบกับไม่เป็นโรคสัตว์สู่คน

สรุปผลการประเมินเบื้องต้น

ความเสี่ยงของการนำเข้าโรค Epizootic Hemorrhagic Disease (EHD) มาสู่ประเทศไทยแล้วทำให้เกิดการระบาดของโรคในปศุสัตว์อยู่ในระดับน้อยมากถึงน้อย เนื่องจากเป็นโรคที่แพร่ผ่านทางแมลงพาหะ ซึ่งจะมีระยะเวลาที่เชื้อสามารถอยู่ในพาหะได้ 10 -14 วัน และในขั้นตอนการนำเข้าสัตว์จะต้องมีการฆ่าเชื้อยานพาหนะขนส่ง และกำจัดแมลงบนตัวสัตว์ จึงทำให้มีความเสี่ยงลดลง ยกเว้นการนำเข้าสัตว์เลี้ยงที่หากมีการลักลอบนำเข้า สัตว์เหล่านั้นจะไม่ได้มีการตรวจสอบว่ามีการพ่นฆ่าเชื้อและพ่นยากำจัดแมลง จึงทำให้มีความเสี่ยงในการนำโรคเข้ามาสู่ประเทศไทยสูง

ผลกระทบคาดว่าจะอยู่ในระดับกลางเนื่องจากเป็นโรคที่มีอัตราการป่วยตั้งแต่ 1% - 19% และสามารถติดต่อในสัตว์กบคู่ได้ทุกชนิด และอยู่ในรายชื่อโรคที่ต้องรายงานไปยัง WOAH แต่ไม่เป็นโรคติดต่อสัตว์สู่คน จึงไม่ได้ส่งผลกระทบต่อจิตวิทยาของผู้บริโภค

